TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. balandžio 22 d.*

Byloje C-122/09

dėl *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) 2008 m. lapkričio 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. balandžio 2 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Enosi Efopliston Aktoploïas ir kt.

prieš

Ypourgos Emporikis Naftilías,

Ypourgos Aigaíou

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai C. Toader, C. W. A. Timmermans (pranešėjas), K. Schiemann ir P. Kūris,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
posėdžio sekretorius N. Nanchev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. vasario 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Enosi Efopliston Aktoploïas* ir kt., atstovaujamų *dikigoros* A. Kalogeropoulos,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Chala ir S. Trekli,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Lozano Palacios ir D. Triantafyllou,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl EB 10, 49 ir 249 straipsnių bei 1992 m. gruodžio 7 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3577/92, taikančio laisvės teikti paslaugas principą jūrų transportui valstybėse narėse (jūrų kabotažas) (OL L 364, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 10), 1, 2, 4 straipsnių ir 6 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant dvi bylas tarp asociacijos *Enosi Efopliston Aktoploïas* ir kitų keturių kabotažo akcinių bendrovių ANEK, *Minoïkes Grammes*, *N. E. Lésvou* ir *Blue Star Ferries* ir *Ypourgos Emporikis Naftilías* (prekybos laivyno ministras) pirmoje byloje ir *Ypourgos Aigaíou* (Egėjo jūros ministras) antroje byloje dėl dviejų šių ministrų priimtų nutarimų, kuriais jūrų kabotažui taikomos tam tikros sąlygos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

3 Pagal Reglamento Nr. 3577/92 1 straipsnio 1 dalį:

„Nuo 1993 m. sausio 1 d. laisvė teikti jūrų transporto paslaugas valstybėje narėje (jūrų kabotažą) suteikiama Bendrijos laivų savininkams, kurių laivai įregistruoti valstybėje narėje ir plaukioja su jos vėliava, jei šie laivai atitinka visas kabotažo vykdymo šioje valstybėje narėje sąlygas, įskaitant laivus, įregistruotus *Euros* registre, kai jį patvirtins Taryba."

4 Reglamento Nr. 3577/92 6 straipsnyje numatyta:

„1. Taikant išimtį, šis reglamentas laikinai netaikomas šioms jūrų transporto paslaugoms, teikiamoms Vidužemio jūroje ir palei Ispanijos, Portugalijos ir Prancūzijos krantus:

— kruizų paslaugoms iki 1995 m. sausio 1 d.,

— strateginių prekių (naftos, naftos produktų ir geriamojo vandens) vežimui iki 1997 m. sausio 1 d.,

— mažesnių kaip 650 bruto tonažo laivų teikiamoms paslaugoms iki 1998 m. sausio 1 d.,

— reguliarioms keleivių pervežimo ir keltų paslaugoms iki 1999 m. sausio 1 d.

2. Taikant išimtį, iki 1999 m. sausio 1 d. šis reglamentas laikinai netaikomas salų kabotažui Viduržemio jūroje ir kabotažui, susijusiam su Kanarų, Azorų ir Madeiros salynais, Ceuta ir Melila, Prancūzijos salomis palei Atlanto vandenyno pakrantę ir Prancūzijos užjūrio departamentais.

3. Dėl socialinės ir ekonominės sanglaudos priežasčių šio straipsnio 2 dalyje nustatyta išimtis iki 2004 m. sausio 1 d. taip pat taikoma Graikijai reguliarioms keleivių pervežimo ir keltų paslaugoms bei paslaugoms, teikiamoms mažesniais kaip 650 bruto tonažo laivais."

Nacionalinės teisės aktai

5 Įstatymo Nr. 2932/2001 dėl laisvės teikti jūrų kabotažo ir kt. paslaugas (FEK A' 145, 2001 m. birželio 27 d.) 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Nuo 2002 m. lapkričio 1 d. laisvė teikti jūrų transporto paslaugas suteikiama, kai: 1) už užmokestį jas teikia Europos Bendrijos (EB) valstybės narės, Europos ekonominės

erdvės (EEE) ar Europos Laisvosios Prekybos Asociacijos (ELPA), išskyrus Šveicariją, šalys; ir 2) jas tarp uostų, esančių žemyno dalyje ar salose, arba tarp uostų, esančių salose, teikia laivai, skirti pervežti keleivius ir automobilius, keleivius ar prekes, reguliariai teikiantys keleivių pervežimo arba keltų paslaugas, taip pat ne daugiau kaip 650 bruto tonažo laivai <...>, kai šie laivai įrašyti į Graikijos ar kitos EB valstybės narės, EEE ar ELPA, išskyrus Šveicariją, šalių laivų registrą ir plaukioja su tos šalies vėliava."

6 Pagal Įstatymo Nr. 2932/2001 3 straipsnio 1 dalį:

„Leidimas, išduodamas kiekvienų metų lapkričio 1 d., teikti konkrečią paslaugą laivu, skirtu pervežti keleivius ir automobilius, keleivius ar prekes, galioja vienus metus (reguliari paslauga)."

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

7 Ieškovės pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė du ieškinius. Pirmuoju iš šių ieškinių siekiama panaikinti 2001 m. spalio 19 d. Prekybos laivyno ministro nutarimą Nr. 3332.3/1 „Garantinis raštas dėl tenkinamų sąlygų leisti teikti reguliarią paslaugą tam tikru laivu" (FEK B' 1448, 2001 m. spalio 22 d.), antruoju – 2001 m. spalio 19 d. Tarpžinybinį prekybos laivyno ir Egėjo

jūros ministrų nutarimą Nr. 3332.3/3 „Prašymo leisti teikti reguliarią paslaugą tam tikru laivu formos, turinio ir kitų būtinų elementų ir dokumentų, taip pat susijusių išankstinių sąlygų nustatymas“ (FEK B’ 1448, 2001 m. spalio 22 d.).

8 Šios ieškovės tvirtina, be kita ko, kad atitinkamos Įstatymo Nr. 2932/2001, kurio pagrindu priimti šie nutarimai, nuostatos yra negaliojančios, nes prieštarauja EB 49 straipsniui ir tam tikroms Reglamento Nr. 3577/92 nuostatoms.

9 Pagrindinėje byloje priimtas pirmasis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, į kurį atsakyta 2006 m. rugsėjo 28 d. Nutartimi *Enosi Efopliston Aktoploïas ir kt.* (C-285/05). Pirmuoju klausimu toje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausė, ar Reglamentas Nr. 3577/92 privatiems asmenims galėjo suteikti teisių iki 2004 m. sausio 1 d., nors atitinkamam kabotažui šis reglamentas Graikijoje buvo taikomas tik po tos dienos.

10 Atsakydamas į šiuos klausimus Teisingumo Teismas minėtos Nutarties *Enosi Efopliston Aktoploïas ir kt.* 17–19 punktuose konstatavo:

„17 <...> kai atitinkamame reglamente nustatytas konkretus terminas, per kurį valstybė narė turi įgyvendinti įsipareigojimus pagal tą reglamentą, asmenys negali remtis šiuo reglamentu, kol tas terminas nesibaigė (šiuo klausimu žr. 1992 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Hansa Fleisch Ernst Mundt*, C-156/91, Rink. p. I-5567, 20 punktą).

18 Kalbant apie Reglamentą Nr. 3577/92, pažymėtina, kad iš jo 6 straipsnio 2 ir 3 dalių matyti, jog kabotažui su Graikijos salomis, kiek tai susiję su reguliariomis keleivių pervežimo ir keltų paslaugomis ir tomis, kurios teikiamos mažesniais kaip 650 bruto tonažo laivais, šis reglamentas iki 2004 m. sausio 1 d. nėra taikomas. Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad neleidžiama nustatyti laikinojo netaikymo išimčių. Todėl šiame konkrečiame kabotažo sektoriuje reglamentas turėjo pasekmių tik po 2004 m. sausio 1 d. ir todėl teises asmenims suteikti jis gali taip pat tik po šios dienos (taip pat šiuo klausimu žr. 1971 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Politi*, 43/71, Rink. p. 1039, 10 punktą).

19 Šio aiškinimo negalima paneigti remiantis Teisingumo Teismo argumentais, pateiktais 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, Rink. p. I-7411) 45 punkte, kuriame nuspręsta, kad nors valstybės narės neprivalo priimti nuostatų iki pasibaigiant perkėlimo terminui, kartu taikant EB 10 straipsnio antrą pastraipą ir EB 249 straipsnio trečią pastraipą bei 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyvą 91/156/EEB, iš dalies keičiančią Direktyvą 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 78, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 3), matyti, kad per šį terminą jos neturi priimti teisės aktų, kurie gali labai pakenkti įgyvendinant šioje direktyvoje nurodytą tikslą. Iš tiesų, net darant prielaidą, kad laikinas Reglamente Nr. 3577/92 numatytas netaikymas gali būti prilygintas terminui, nustatytam perkelti direktyvą, bet kuriuo atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad pagrindinėje byloje Graikijos Respublika būtų kaltinama priėmusi nuostatas, galinčias labai trukdyti taikyti šį reglamentą po 2004 m. sausio 1 d.“

11 Atsižvelgdamas į minėtos Nutarties *Enosi Efopliston Aktoploïas ir kt.*19 punktą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad atsakymas į pirmąjį klausimą, užduotą byloje C285/05, galėtų būti kitoks, jei būtų tenkinamos tokios dvi kumuliacinės sąlygos: a) Teisingumo Teismas nuspręstų, kad laikino Reglamento Nr. 3577/92 netaikymo laikotarpiu, Graikijos Respublikai suteiktu iki 2004 m. sausio

1 d., Graikijos teisės aktų leidėjas privalėjo nepriimti nuostatų, kurios galėjo labai trukdyti visiškai ir veiksmingai taikyti šį reglamentą Graikijoje nuo 2004 m. sausio 1 d.; ir b) Teisingumo Teismas nuspręstų, kad nuostatos, kaip antai galiojusios Graikijoje iki 2004 m. sausio 1 d., kurios reikšmingos šioms byloms išspręsti, labai trukdo visiškai ir veiksmingai taikyti šį reglamentą Graikijoje po 2004 m. sausio 1 d.

12 Manydamas, kad norint išspręsti jam pateiktas nagrinėti bylas reikia papildomo EB 10, 49 ir 249 straipsnių bei kai kurių Reglamento Nr. 3577/92 nuostatų išaiškinimo, *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Remiantis EB 10 straipsnio antra pastraipa ir 249 straipsnio antra pastraipa:

a) ar Graikijos teisės aktų leidėjas per laikino Reglamento <...> Nr. 3577/92 netaikymo laikotarpį, kuris pagal šio reglamento 6 straipsnio 3 dalį [Graikijos Respublikai] galiojo iki 2004 m. sausio 1 d., privalėjo nepriimti nuostatų, galinčių labai trukdyti visiškai ir veiksmingai taikyti Reglamentą Nr. 3577/92 Graikijoje po 2004 m. sausio 1 d.?

b) Ar asmenys turi teisę remtis šiuo reglamentu, norėdami užginčyti nuostatų, kurias Graikijos teisės aktų leidėjas priėmė iki 2004 m. sausio 1 d., galiojimą,

jeigu šios nacionalinės nuostatos labai trukdo visiškai ir veiksmingai taikyti šį reglamentą Graikijoje po 2004 m. sausio 1 d.?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar visiškam Reglamento Nr. 3577/92 taikymui Graikijoje po 2004 m. sausio 1 d. yra pakenkiama dėl to, kad Graikijos teisės aktų leidėjas iki 2004 m. sausio 1 d. priėmė išsamių ir nuolatinių nuostatų, kuriose nenumatyta, kad jos baigia galioti po 2004 m. sausio 1 d., ir kurios yra nesuderinamos su Reglamentu Nr. 3577/92?

3. Jei atsakymas į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų teigiamas, ar Reglamento Nr. 3577/92 1, 2 ir 4 straipsniais leidžiama priimti nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias laivų savininkai gali teikti jūrų kabotažo paslaugas tik nustatytais reisais, kuriuos šiuo tikslu kasmet nustato kompetentinga nacionalinė valdžios institucija šioje srityje, gavę išankstinį administracijos leidimą vadovaudamiesi leidimų suteikimo tvarka, kuriai būdinga tai, kad:

a) ji be jokių išimčių susijusi su visais reisais, kuriais aptarnaujamos salos,

b) ji leidžia kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms patenkinti gautą prašymą leisti teikti paslaugą tam tikru reisu, savo nuožiūra ir iš anksto nenustačiusios taikytinų kriterijų, vienašališkai pakeisdamos prašymo dalių dėl paslaugos dažnumo ir jos teikimo sustabdymo laikotarpio, taip pat frachto dydžio?

4. Jei atsakymas į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų teigiamas, ar neteisėtu laisvės teikti paslaugas apribojimu remiantis EB 49 straipsniu laikytina nacionalinė nuostata, kurioje numatyta, kad laivo savininkas, kuriam administracija suteikė leidimą teikti paslaugą laivu konkrečiu reisu (patenkindama prašymą toks, koks jis buvo pateiktas iš pradžių, arba laivo savininko sutikimu pakeitusi tam tikrus jo duomenis), iš esmės privalo nuolat teikti paslaugą konkrečiu reisu visus metus ir prieš pradėdamas ją teikti turi kaip šios pareigos įvykdymo garantiją pateikti garantinį raštą, kuriame nurodyta, jog visa ar dalis sumos atskaitoma, jei nagrinėjamas įsipareigojimas neįvykdomas arba įvykdomas netiksliai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl antrojo klausimo

13 Savo antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar darant prielaidą, kad laikino Reglamento Nr. 3577/92 netaikymo Graikijoje laikotarpiu Graikijos teisės aktų leidėjas privalėjo nepriimti nuostatų, kurios galėjo labai trukdyti visiškai ir veiksmingai taikyti šį reglamentą nuo 2004 m. sausio 1 d., t. y. dienos, kai baigėsi šis laikino netaikymo laikotarpis, vis dėlto labai trukdoma visiškai ir veiksmingai jį taikyti dėl to, kad Graikijos teisės aktų leidėjas prieš 2004 m. sausio 1 d. priėmė išsamių ir nuolatinių nuostatų, kurios yra nesuderinamos su šiuo reglamentu, nenumatant, jog nuo 2004 m. sausio 1 d. jos nebetaikomos.

14 Ieškovės pagrindinėje byloje mano, kad reikia teigiamai atsakyti į šį klausimą, o Graikijos vyriausybė ir Europos Komisija į šį klausimą iš esmės siūlo atsakyti neigiamai.

15 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog vien dėl to, kad valstybė narė 2001 m. priėmė tokį teisės aktą, koks yra Įstatymas Nr. 2932/2001, darant prielaidą, kad jis neatitinka Reglamento Nr. 3577/92, negalima daryti išvados, jog tai savaime labai trukdo taikyti šį reglamentą pasibaigus laikino nuostatų netaikymo laikotarpiui, t. y. po 2004 m. sausio 1 d., nepaisant to, kad tas teisės aktas yra išsamus. Iš tiesų šis faktas savaime negali trukdyti, kad reglamentas būtų visiškai taikomas pasibaigus laikino nuostatų netaikymo laikotarpiui.

16 Tas pats galioja dėl aplinkybės, kad toks teisės aktas, koks yra Įstatymas Nr. 2932/2001, yra nuolatinis. Iš tikrųjų, kaip teisingai pažymi Graikijos vyriausybė ir Europos Komisija, niekas netrukdo, kad tas teisės aktas būtų panaikintas iki pasibaigiant laikino nuostatų netaikymo laikotarpiui.

17 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip, jog darant prielaidą, kad laikino Reglamento Nr. 3577/92 netaikymo Graikijoje laikotarpiu Graikijos teisės aktų leidėjas privalėjo nepriimti nuostatų, kurios galėjo labai trukdyti visiškai ir veiksmingai taikyti šį reglamentą nuo 2004 m. sausio 1 d., t. y. dienos, kai baigėsi šis laikino netaikymo laikotarpis, iš tikrųjų nėra labai trukdoma visiškai ir veiksmingai jį taikyti vien dėl to, kad Graikijos teisės aktų leidėjas prieš 2004 m. sausio 1 d. priėmė išsamių ir nuolatinių nuostatų, kurios yra nesuderinamos su šiuo reglamentu, nenumatant, jog nuo 2004 m. sausio 1 d. jos nebetaikomos.

Dėl pirmojo, trečiojo ir ketvirtojo klausimų

18 Atsižvelgiant į antrojo klausimo atsakymą, į pirmąjį klausimą atsakyti nereikia. Be to, kadangi trečiasis ir ketvirtasis klausimai užduoti tuo atveju, jeigu atsakymai į pirmuosius du klausimus būtų teigimai, nereikia atsakyti ir į šiuos klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

19 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Darant prielaidą, kad 1992 m. gruodžio 7 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3577/92, taikančio laisvės teikti paslaugas principą jūrų transportui valstybėse narėse (jūrų kabotažas), netaikymo Graikijoje laikotarpiu Graikijos teisės aktų leidėjas privalėjo nepriimti nuostatų, kurios galėjo labai trukdyti visiškai ir veiksmingai taikyti šį reglamentą nuo 2004 m. sausio 1 d., t. y. dienos, kai baigėsi šis laikino netaikymo laikotarpis, iš tikrųjų nėra labai trukdoma visiškai ir veiksmingai jį taikyti vien dėl to, kad Graikijos teisės aktų leidėjas prieš 2004 m.

sausio 1 d. priėmė išsamių ir nuolatinių nuostatų, kurios yra nesuderinamos su šiuo reglamentu, nenumatant, jog nuo 2004 m. sausio 1 d. jos nebetaikomos.

Parašai.